

Enæggede spørgsmål

Bagside-klumme i Politiken den 10. marts 2001

Det engelske underhus' ja til forsøg med menneskelige fosteranlæg med sigte på at bruge kloningsteknik med behandlingsformål har skabt international debat. Beslutningen kritiseres i andre store europæiske lande - herunder af den franske præsident Chirac, der talte ved åbningen af *Biovision world life sciences Forum in Lyon* i begyndelsen af februar. Også i Tyskland er der stor modstand og næppe udsigt til, at Forbundsdagen vil følge det engelske parlament.

Også i Danmark er debatten varm efter Etisk Råds udgivelse af en redegørelse, hvor medlemmerne nok er enige i deres fortsatte afvisning af reproduktiv kloning (d.v.s. færdigkloning af menneskebørn), men delt i spørgsmålet om terapeutisk kloning (d.v.s. anvendelse af kloningsteknologi i behandlingsøjemed).

Denne debat er imidlertid kun én af mange etiske debatter, som er i gang. Også vilkårene for organtransplantation debatteres, ligesom det evigt ømtålelige spørgsmål om abort til stadighed dukker op i forskellige forklædninger.

Der kan derfor være grund til ikke alene at tage en debat om det enkelte etiske spørgsmål, men også at tage en *meta-etisk* debat - det vil sige: en debat om den måde, vi debatterer etikken på. Og i den forbindelse er der god grund til at se kritisk på nogle af de standardargumenter og automatsvar, vi alt for ofte møder (og - når vi skal være ærlige: måske selv benytter os af). Lad os kigge på nogle af dem.

"Vi laver jo allerede forsøg i op til 14 dage med fosteranlæg, siger man, hvad skulle der så være i vejen for at bruge dem til fremstilling af stamceller?" Det er det typiske glidebaneargument, der implicit forudsætter, at dét, vi har gjort indtil nu, er etisk forsvarligt, allerede fordi vi har gjort det. Men det er jo slet ikke sikkert. I virkeligheden burde vi måske oftere have mod til at underkaste fortidens beslutninger en etisk revision i stedet for blot at bygge ukritisk videre på dem.

"Når det er lovligt at foretage abort indtil 12. uge, hvad skulle der så være i vejen for at bruge de aborterede fostre og fremstille medicinske produkter af dem?" Spørgsmålet rummer en implicit, men fejlagtig antagelse af, at dét, som er lovligt, allerede derfor også er etisk acceptabelt. Men hvem siger dog det? Der findes masser af uetisk lovgivning i denne verden.

"Det er da ikke lige så slemt, siger man, at lave terapeutisk menneskekloning, der sigter på at behandle sygdom, som det vil være at lave reproduktiv kloning, der vil føre til fødsel af en menneskeklon." Det er muligt; det må vi diskutere. Men noget bliver ikke nødvendigvis etisk acceptabelt, bare fordi man kan pege på noget andet, som er værre.

"Enæggede tvillinger er jo også kloner, så hvad skulle der være i vejen?" Spørgsmålet, der netop ofte ender i prikker, bygger på den fejlagtige antagelse, at ordet "klon" stadig er entydigt. En enægget tvilling kan ganske rigtigt betegnes som en klon, men ikke som "sådan en klon" - thi man er jo nødt til at fastholde, at den ene tvilling ikke er en klon af den anden; og at ingen af dem er en Dolly-klon, d.v.s. en klon af et menneske, der allerede har levet, - samt at de begge er resultat af en naturlig proces og ikke af en tingsliggørende produktion.

Og som et sidste eksempel på et hyppigt anvendt argument i den etiske debat: "De gør det jo for længst i udlandet!" Det skal nok være rigtigt, - men hvad så? Er en praksis i det store udland da i sig selv bestemmende for, hvad der etisk set er OK?

Det sidste argument er egentlig det værste, for det består jo slet ikke i en stillingtagen, men i opgivelsen af en stillingtagen. Og hvis det argument får lov at ende som det vægtigste argument i den etiske - og den etisk-politiske - debat, så er det på en måde udtryk for, at den har opgivet sig selv og overladt til udlandet at træffe vore beslutninger.

Og det kan da vist ikke være rigtigt, vel?